

De ruzie voorbij

perspectieven op het geloofsgesprek en mediation-technieken

Enige tijd geleden was ik betrokken bij een bijzonder conflict in een kerkelijke gemeente. De roeping van het geloof stond op het spel in de hele praktische zin dat aarzelingen over homofilie onchristelijk werden genoemd en zulke aarzelaars uit de ware gemeente geweerd moesten worden. Inderdaad 'een omgekeerde wereld' in verhouding tot sommige andere kerkelijke gemeenten in ons land, maar even pijnlijk en verwoestend.

In die situatie stelde ik aan de orde de lezing van prof. dr. Maarten Wisse op de synode over het geloofsgesprek. Het is ondertussen in druk verschenen (46 blz. Boekencentrum 2019) met een voorwoord van Ds. René de Reuver. Recent herlas ik de lezing weer als boekje en werd geraakt door de overeenkomsten én verschillen tussen dat geloofsgesprek en mediation. Onderstaand een schets van een mogelijke relatie tussen het geloofsgesprek en mediation.

Eerst het boekje.

De dogmaticus Wisse gaat er diep op in: 'De drie-ene God openbaart zich in en door de Bijbel, inclusief alle verschillen en ontwikkelingen die daarin aanwezig zijn.' (blz. 29) De ruimte die daarin speelt zet zich onmiddellijk door: 'De ruimte die je in de Bijbel waarneemt om anders te denken en te geloven, wordt weerspiegeld in de ruimte die je in het geloofsgesprek ziet om met elkaar van mening te verschillen.' (blz. 29)

In de bredere context beschrijft Wisse drie stromingen binnen de PKN met ieder hun eigen-aardigheid: a. de traditionele richting met het accent op persoonlijke verlossing, b. de oecumenisch liturgische met aandacht voor de nood van de wereld, c. de evangelicale met het accent op wonderen in het dagelijkse leven. Dit driestromenland zet hij af tegen drie stromingen in onze huidige cultuur van a. het wegvallen van het aspecten van catechese -cultuur van aanleren, b. de opkomst van de ervaringscultuur van beleving en c. de overgang van de kerk naar de vrije tijds cultuur. Boeiend is zo de titel van zijn derde hoofdstuk: 'De bijbel in een cultuur van de ervaring van liefhebbers'. Liefhebbers die kerkelijke gesprekken kunnen gijzelen vanuit hun hobby en kennisoverzicht. Zeer gewaardeerd, maar ook zeer vervelend met hun eigen stokpaardjes die overal bereden moeten worden.

Het aarzelende geloofsgesprek.

Als Wisse (en hij niet alleen) pleit voor de urgentie van het geloofsgesprek dan klinken de eventuele negatieve kanten of risico's van zo'n gesprek volgens mij veel te weinig door. Het grote risico dat praten over verschillende belevingen tot verdeeldheid leidt vanuit een bepaalde behoefte aan eenheid. Het grote goed van verzwijgen van eigen meningen om de lieve vrede in de kerk te dienen. De rust van de eigen bubbel / modaliteit te doorbreken en te vervangen door de onrust van je moeten-verdedigen. De wirwar waar vele gelovigen in leven van wat vroeger fout was, nu toch goed blijkt te zijn. Een theologie die alle kanten op waaiert, wat mag of kun je nog geloven?

Mediation-technieken

Anders gezegd: als Wisse het geloofsgesprek definieert als 'een gesprek over en vanuit het geloof waarbij er sprake is van meer of minder radicale verschillen' dan is volgens mij duidelijk dat voor het

leiden van zo'n gesprek de behoefte bestaat aan enige kennis van conflictenleer, interventietechnieken, gesprekstechnieken, oog voor machtsverhoudingen ed.

Kortom: de behoefte aan mediation-technieken om de zaak niet uit de hand te laten lopen en inderdaad een veilige omgeving voor zo'n gesprek te bieden. In bovenstaand voorbeeld van een mediation binnen de gemeentelijke ruzie, hanteerde ik het andersom: theologische ruimte terugvinden om elkaar niet in zo'n ruzie te verketteren. Als je er over nadent: zo'n ruzie was feitelijk ook het gevolg van een uit de hand gelopen geloofsgesprek met exclusieve meningen en conclusies.

Dus wat ik wil stellen: Christelijke mediators kunnen niet alleen hun kennis inzetten om gemeenten voor ruzie te behoeden of oplossingen daarvoor te zoeken, maar ook om gemeenten te begeleiden in een gesprek tot geloofsverdieping. Ik denk dat dit zicht opent op die samenhang en op nieuwe perspectieven, zowel voor mediation als voor het geloofsgesprek. Misschien zowel in de kerk als aan de keukentafel? Signalen van bredere inzet van mediation-technieken zie ik ook in bijv. het begeleiden door mediators van hei-dagen van een kerkbestuur of het proces van het maken van nieuwe beleidsplannen. Dus de inzet van mediation-technieken kan veel breder dan alleen als alternatief van kerkelijke rechtspraak: de ruzie voorbij!

Cor Schaap